శ్రీ పునర్వివాహ ప్రవర్తక సమాజమువారి

వి జ్ఞా ప న ము.

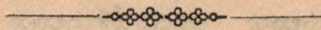

By

K. VEERESA LINGAM

-9-1879

స్త్రీ పునర్వివాహ ప్రవర్తక సమాజమువారు హిందూ మహాజనులకు చేయు విజ్ఞాపనము

అస్మద్దేశీయులగు మహనీయులారా!

సాధారణముగా హిందూదేశముయొక్క యభివృద్ధికొఱకును అంతకంటెను ముఖ్యముగాఁ బూర్వకాలమునందు హిందూసుందరులు పొందియున్నట్టియు అధికనాగరికతగల ప్రపంచములోని యితరదేశములయందలి స్త్రీలిప్పుడు బొందుచున్నట్టియు ఉన్నతదశకు మరల మన స్త్రీలను దీసికొనివచ్చుటకొఱకును అభిలాషగలవారందఱును, అత్యంతాపేక్షణీయమయిన యీ యభివృద్ధి విషయమయి యే మాత్రము శ్రద్ధచేయువారయినను మనలో నంతకంతకు ముదురుచున్న యీ క్రిందఁజెప్పఁబోయెడి యాచారమువలనఁ గలుగుచున్న విషతుల్యములయిన ఫలములను తెలిసికొని చింతిలకపోరు. కేవలము పసితనములోనే భర్తలను పోఁగొట్టుకొన్న బాలికలయినను యావజ్జీవమును దుఃఖైకమూలమయిన విధవావస్థయందే కాలము వెళ్ళఁబుచ్చవలయునను నిర్బంధకరమయిన యీ యాచారమును మళ్ళించుటకై భరతఖండములోని భిన్నభిన్న దేశములయందలి మహాపురుషులు కొందఱప్పుడప్పుడు ప్రయత్నములు చేయుచు వచ్చినను, దానిని సంపూర్ణముగ మాన్పవలెనన్నచో ఈ దేశమునందలి వివేకిలోకమంతయు సంఘీభవించి యైకమత్యముతో మహాప్రయత్నము చేయవలయుట యనివార్యకార్యమయినట్టు కనఁబడుచున్నది.

ఓ దేశీయులారా! హిందువులను జూచి యితరదేశములవారు నాగరికతను నేర్చుకొన్నటువంటి పూర్వకాలమును నిమిషమునేపు మీ మనసులలో నిలుపుకొండి. అప్పుడు మీదేశము సమస్తవిద్యలకును కళలకును ఆటపట్టయి యున్నందుకై మీకిప్పుడు సంతోషము కలుగుచుండలేదా? గ్రీకుదేశస్థులును యవనదేశస్థులును వైద్యశాస్త్రరహస్యములను గణితశాస్త్ర మూలవిధులను నేర్చుకోఁగలిగినది మీపూర్వులవలననే కాదా? సమస్తభాషలలోను ఉత్కృష్టమయిన సంస్కృతమును, సమస్తశాస్త్రములలోను శ్రేష్ఠమయిన జ్యోతిషమును మిక్కిలి సంపూర్ణములయిన శాస్త్రసంప్రదాయములును, అసమాన ప్రజ్ఞావంతులయిన ధర్మశాస్త్రకర్తలును, వెరుక నొకప్పుడు మన దేశము నలంకరించి యుండలేదా? మన శాస్త్రములు న్యాయముగా నర్థముచేయఁబడి, ప్రామాణికబుద్ధితో ననుసరింపఁబడుచువచ్చిన కాలమొకటి యుండలేదా? తక్కిన యుత్తమపదార్థసంపదతోడిపాటిగా మన దేశమునం దప్పుడు దేశాభిమానులును పలువు రుండలేదా? ఓహూ! వారి ప్రయత్నములెంత శ్లాఘనీయములుగా నుండెను! అపరిమిత మేధాసంపన్నులకుఁగాక మఱియెవ్వరికైన మన ధర్మశాస్త్రములను, వ్యాకరణశాస్త్రమును, తర్కశాస్త్రమును, వేదాంతశాస్త్రమును, జ్యోతిషశాస్త్రమును చేయుటకు శక్యమగునా? అట్టి యుత్తమ కాలమునందు మన దేశమునందలి స్త్రీలుగూడ విద్యావతులయి, పురుషులతో సమానముగా గౌరవింపఁ బడుచుండలేదా?

అట్టి పూర్వకాలములయందు వారెట్టి యున్నతదశను జెందియుండిరో మీమనసులకు తార్కాణపడుటకయి, సీత, శకుంతల, అనసూయ, అవ్వ మొదలయిన పుణ్యసతుల నామములను స్మరణకుఁ దెచ్చుచున్నాము. అనేక ప్రతిబంధములుగల యీ కాలమునందు

సహితము కొంత లెంతటి విద్యావతులు కాఁదగియుందురో చూపుటకయి కొంతకాలముక్రిందట లోకాంతరగతురాలయిన తారాదత్తను నిదర్శనముగాఁ బుచ్చుకొనుచున్నాము. ఆమె ప్రతిభవిషయమయి గడచిన శ్రావణమాసమునఁ బ్రకటితమయిన ఖండాంతరమునందలి "స్థిరవారవిమర్శని" యను పత్రిక యీవిధముగా భూషించి వ్రాయుచున్నది:—"విష్ణుపురాణమును ఇంగ్లీషుభాషయందుఁ బద్యకావ్యముగా భాషాంతరీకరించిన తారాదత్త విషయమయి మాకిప్పుడు సంపూర్ణముగాఁ దెలిసినది; ఆమె ఫ్రెంచిభాషయందొక వచన ప్రబంధమును రచించి ప్రచురించిన ౧౮౭౬ వ సంవత్సరమున నిరువదిసంవత్సరముల ప్రాయముగలది; ఆమె యైరోపీయ సంపర్కమెఱుఁగని శుద్ధ హిందూసుందరి; భాష చేసికొన్న యభాగ్యముచేతనే యామె తన యిరువదిరెండవ సంవత్సరమునఁ బరమపదమును పొందినది... ఈవరకు భూమిమీఁద జననమొంది విశేషజ్ఞురాండ్రని ప్రసిద్ధికెక్కిన వారిలో తారాదత్త యగ్రగణ్యురాలని నమ్మటకు హేతువులనేకములు గనఁబడుచున్నవి. జార్జి సాండు దొరసాని గాని, జార్జి యీలియట్టు దొరసాని గాని, తన యిరువదియొకటవయేట మృతినొంది యుండెనేని, ఇప్పుడు తారాదత్త రచియించిన గ్రంథమువలన మనకుఁ దెలియవచ్చుచున్న కల్పనాశక్తిని ప్రౌఢిమను మించిన మంచికావ్యములను వారు రచియింపఁగలిగి యుందురని యూహించుటకుఁగల నిదర్శనము లేవియు మనకిప్పుడు లేకపోయియే యుండును; అద్భుత ప్రతిభావంతురాలయిన యీచిన్నదాని పాండిత్యమునందు దూరాలోచన లేనట్టు గనఁబడునది యించుకయు లేదు."

దేశీయులారా! ఇఁక ప్రస్తుతకాలస్థితికి దిగి శ్రద్ధతోఁ బరిశీలింపుఁడు. నిలువక పరుగెత్తు అవిమర్శకుఁడైనను మనము హీనదశను

పొందియున్నామని కనుఁగొనవచ్చును. దైవముఖమునుజూచి యెవ్వరైన నందుకు వ్యతిరేకముగాఁ జెప్పఁగలరా? పూర్వము ప్రపంచమున కంతకును ఆభరణముగానుండి హిందూదేశమే యిప్పు డెల్లవారల పరిహాసమునకును బాత్రమైనది. మనపెద్దలు మన కిచ్చిపోయిన దాని నేమైన మనము వృద్ధిపఱుచుకొనియున్నామా? వారి యాజ్ఞలకు బద్ధులమై గౌరవముకలిగి నడుచుకొనుచున్నామా? మాననీయులారా! క్షణ మాలోచించితిరేని మనపూర్వులేర్పఱిచిన సనాతనములైన సద్విధులను మనము బొత్తిగా నలక్ష్యము చేయుచున్నామనియు వానిస్థానమున పూజనీయుఁడుకాని యొకద్రోహిని తెచ్చిపెట్టి సింహాసనమెక్కించి యాతని నారాధించుచుండుటయేకాక యాతనికి హైన్యముతో దాస్యము చేయుచున్నామనియు మీకే తెలియవచ్చును. బాహుళ్యముగా మనమందఱమును వంగి సేవచేయుచున్న దుష్టుఁడు ఆచారమను క్రూరరాక్షసుఁడు. అతని క్రౌర్యముయొక్క ఫలమును మన మందఱము ననుభవించుచున్నాము. కాని, అతని యధికారము నతిక్రమించి స్వతంత్రించుటకు శక్తులము గాకయున్నాము. అతఁడు మనకు సర్వాధికారి కాఁడని యెఱుఁగుదుము; అట్లయ్యును అతనితోఁగల బద్ధసంబంధమువలన, న్యాయముగా మనకు మార్గప్రదర్శకములైన శాస్త్రములమాటయే మఱచిపోవుచున్నాము. ఆచారపిచాచము మనలను దారి తప్పించి తప్పుత్రోవను బెట్టి, మన యభివృద్ధిమార్గమున కడ్డముగా కంటకప్రాయములగు ప్రతిబంధములను గల్పించి మన సౌఖ్యవృక్షమును మూలముతో ఛేదింపఁ జూచుచున్నదని మనమెన్నిసారు లనుభవమువలనఁ దెలిసికొనియున్నాముకాము? అతఁడు మనకుఁ దెచ్చిపెట్టిన మితిమీఱిన కడగండ్ల ననుభవించుచుండియు, ఇంకను మన మతనికి లోఁబడి యుండవలెనా? అక్కఱలేదు; మన

మీశ్వరశాసనమునకుఁ లోఁబడవలెను; కార్యక్రమ మెప్పుడును మాఱుచుండును. ఈవఱకు మనము కాళ్ళును చేతులును గట్టుకొని యాచారమున కధీనులమై పడియున్నాము; మీకట్లు త్రెంచుకొని స్వచ్ఛందదశను పొందుఁడని బోధించు విధిమాటను విని, మన మింక మాంద్యమునుండి లేతము. ఆచారముయొక్క సమ్మోహనమంత్ర ప్రభావముచేత మన మిప్పుడు దేహములు మఱచి యుండలేదు. మన మియ్యెడ నడుము కట్టుకొని నిలిచి, అధికారము నక్రమముగా నాక్రమించుకొన్న యా ద్రోహిని క్రిందఁ బడవైచి, క్రమబాధ్యతగల శాస్త్రములకు మరల సింహాసనము నర్పింతము. ఈ ఘనకార్యనిర్వహణము మనలను దేశముయొక్క ఋణమునుండి విముక్తులను జేయుటయేకాక, పూర్వ మొకప్పుడు ధర్మరాజు, గౌతముఁడు, మనువు, పరాశరుఁడు, విక్రమార్కుఁడు, మొదలయిన కీర్తిశరీరులచే నలంకరింపఁబడిన దేశమున వసించు మహాపురుషుల సంతతివారమని చెప్పుకొనుటకు మన మర్హులము కావలెనని ప్రయత్నము చేయుచున్నందుకు నిదర్శనముగా నుండును.

దేశీయులారా! ఇంతవఱకును మేమొక ముఖ్యోద్దేశము లేకయే యేమో చెప్పుచున్నామని మీ రనుకోవచ్చును. కాఁబట్టి మాముఖ్యోద్దేశము నవశ్యముగాఁ జెప్పవలసియున్నది. మన దేశములో స్త్రీల స్థితి యెంత దౌర్భాగ్యదశయం దున్నదో మీరందఱు నెఱుఁగుదురు; వివాహబంధమువలన తన జీవితదశయందు ముందు రాఁబోవు మార్పుయొక్క గౌరవస్వభావము నించుకయుఁ దెలిసికోలేని పసితనములోనే కన్నియకు వివాహము చేయఁబడుచున్నది. ఎన్ని విషయములలో జ్ఞానమురాని చిన్న పెండ్లికొమార్తెలు వివాహమహోత్సవమునంతను భక్ష్యములు చేసికొని వాద్యములు వాయించు నొక సాధారణపు పండు

గునుగా భ్రమించుటలు మీరు చూచియున్నారు కారు? భర్త పోయినాఁడన్న పిడుగువంటి దుర్వార్త కుటుంబమునంతను దుఃఖసముద్రములో ముంచినప్పుడును, పెండ్లినాటికంటె నెక్కువ జ్ఞానము రాని ముగ్ధబాలిక లెందఱున్నారు కారు? ప్రాణసమానలయిన ప్రియపుత్రికలను యావజ్జీవమును దుస్సహమయిన వైధవ్యదశకుఁ దెచ్చిన దురవస్థను దలఁచుకొని తలలువీడ, ఱొమ్ములు బాదుకొనుచు రోదనముచేయు తల్లిదండ్రులకడకుఁ బోయి, వారి వ్యసనకారణమును లేశమయినను దెలిసికోఁజాలక, "నాయనా! ఏమికష్టము వచ్చినది? ఏల యేడ్చుచున్నావు? అమ్మా! ఏల దుఃఖించెదవు?" అను నిట్టి యెఱుఁగని ప్రశ్నలను విధవలయిన పసిబిడ్డలు వేయునప్పుడు చూచువారి గుండెలు బ్రద్దలుచేయు నట్టి ప్రదేశములను యథాస్థితముగా వర్ణింపఁగల కాళిదాసు నొకని మనమిప్పుడు కోరవలసినదేకదా?

మనలో విధవావస్థ యనఁగా నెటువంటిదో వర్ణించుటకై మేము ప్రయత్నింపవలసిన యావశ్యకము లేదు. కొంతవఱకు బాల్యవివాహములనుబట్టియు, కొంతవఱకు స్త్రీలకు పునర్వివాహము లేక పోవుటంబట్టియు, వయసుచెల్లిన రెండవపెండ్లివాండ్రు సహితము బాలికలనే వివాహమాడుచుండుటం బట్టియు, ఈ యన్ని హేతువులచేతను మనలో విధవలసంఖ్య విస్తారముగా పెరుగుచున్నది. వారి సంఖ్యతోనే వైధవ్యజీవనమువలనఁ గలుగు నష్టములును వృద్ధియగుచున్నవి. ఒక బాలిక భర్త పోయినతోడనే మనుష్యులు పెట్టినఁ యలంకారములను మాత్రమేకాక తఱుచుగా భగవంతుఁడు దయచేసిన నల్లని నిడుద శిరోరుహములనెడి స్వతస్సిద్ధమయిన యమూల్యాలంకారమును సహితము పోఁగొట్టుకొనును; ఆమె దినమున కొక పూట మాత్రమే మితాహారముతో తృప్తిపొందవలసి యుండుటయే కాక యింటఁగల

హీనమయిన కష్టపుపని యంతయు ఆమెపాలనే పడును. ఇదియంతయు నేమి ? ఆమెచేత శక్తికిమించిన పని చేయించి తిన్నగా నన్నముపెట్టక కడుపు మాడ్చుటయేకదా ? ఆమె శ్రమయంతయు నింతేకాదు— అన్నిటికంటెను భయంకరమైన దింకొకటి యున్నది. భాగ్యహీనలైన విధవలు వీనికన్నిటికి లోఁబడఁగలరు గాని, ప్రకృతిని మాత్రము జయింపలేరు. అందుచే వారేమిచేయుటకును తోఁచని కష్టదశయందుందురు. స్వజాతివారి మెప్పు వడయుటకై ప్రకృతిని జయింపవలసినదా, లేక, ప్రకృతిసిద్ధమైన యింద్రియాకర్షణమునకు లోనై వారి దృష్టియందు హీనురాండ్రుగాఁ గనఁబడవలసినదా ? ప్రకృతిని జయించుట యించుమించుగా నసాధ్యకార్యము. ప్రియజనకునిని, ప్రియతరులయిన తోఁబుట్టినవాండ్రను, తోడఁబుట్టినపడుచులను, ప్రియతమురాలయిన తల్లిని విడిచి, నీచురాండ్రవలె జీవించుటయు నొకవిధమున ప్రకృతిని జయించుటయేయైనను, స్త్రీలపాలిటి కది గొప్పకష్టమేయైనను, నిరాశ్రయతా దశయందున్న యీ యనాథలయిన యబలలు దుస్స్వభావముగల పురుషుల ప్రేరణమువలన నుద్రేకించిన యింద్రియముల ప్రోత్సాహముల నెట్లు నిగ్రహింపఁ గలుగుదురు ? అంతట వారు ఇంద్రియనిగ్రహము చేయలేక, పురుషులవలలోఁ బడుదురు. అందువలనఁ గలిగెడి ఫలమేది ? గర్భోత్పత్తి! కులమువారి కన్నులనుగప్పి, వారి నోరడంచవలెను. ఇంతవఱకును నిరపరాధులుగా నుండు భాగ్యహీనులయిన తల్లిదండ్రులును, సోదరులును ఇప్పుడు నేరమునకు సహకారులగుదురు. అప్పుడు గర్భపాతకర్మ ప్రారంభింపఁబడి, మరల నవసరము వచ్చినప్పుడెల్ల నాపనియే యాచరింపఁబడుచుండును. అట్టిస్థితిలో నొకానొకప్పుడు తనపనికి విఘాతము చేయవలెనని వ్యర్థముగా మనుష్యులు చేయు దుర్బల ప్రయత్నమును

జూచి ప్రకృతి పరిహసించుటయు సంభవించును. ఇట్టి పోరాటములో ప్రకృతియే విజయముఁగాంచి, మంచిశిశువు జనన మొందును. ఇప్పుడు మరల కులమువారి కన్నులకు గంతలుకట్టి దోషము లెన్ను వారి నోళ్ళను కట్టిపెట్టవలెను. అందుకుఁ దగిన యుపాయమేది?— శిశుహత్య. ఓకులమా! నీవెంత క్రూరమైన దానవుగా నున్నావు? నీ వెంత కరుణమాలినదానవుగా నున్నావు? నీవు కన్నులు తెఱచి క్రూరదృష్టితోఁ జూచుచున్నంతవఱకును, ఈదేశములో శిశుహత్యలు మానినవని మేమెట్లు చెప్పఁగలము? ఎంతమంది చక్కని శిశువులను నీపొట్టను బెట్టుకొన్నావు? నీ యశనాశ కెప్పటికిని పరిమితిలేదా? ఇప్పుడు నీ క్రూరకృత్యములను విడిచిపెట్టవలసిన కాలము వచ్చినది.

నేరములు పట్టుకొనుటకై నియమింపఁబడియుండు రాజకీయ భటులవలని గాని, యుద్యోగస్థులవలనిగాని భీతివలన ఈపనిని జేయు వెనుకదీయువారు తాము కన్న పిల్లలను వేశ్యాంగనలకును, మాల వాండ్రకును, వీథులు తుడుచు వాండ్రకును ఇచ్చి వేయుదురు. అయ్యో! ఉత్తమకులమునందుఁ బుట్టిన బిడ్డలు భోగస్త్రీలుగాను, చెప్పులు కుట్టువారుగాను, పెంటలు బాగుచేయువారుగాను అగునట్లు చేయఁబడుచున్నారు! ఈ యనర్థముల కన్నిటికిని కారణము కులాచారమే. ఇవి తల్లిదండ్రుల, యిల్లు విడిచి వెళ్ళలేని స్త్రీలు చేసెడి యపరాధములు (?) భ్రూణహత్యలు, శిశుహత్యలు, శిశువులను పాఱవేయుటలు ఇవియన్నియు మన యాచారమువలన సంభవమగుచున్న ఫలములు. ఇట్టి యాచారమును మన తండ్రులును, తాతలును అనుసరించిరి కాఁబట్టి మనమును అవలంబింపవలెను! పైనుదాహరింపఁబడిన నేరములు మాత్రమే కాక, అట్టినేరములు చేసినారను ననుమానము సహితము వారిని రాజకీయశాసనములయొక్క

మృదుతరకటాక్షముల కొప్పగింతపెట్టునని మేమిక్కడఁ జెప్ప నక్కఱయుండదు. కులమువారి భయమువలనను, ప్రసవము నాపశక్యము కాదను నిరాశవలనను, తమరు కన్నకూఁతులకే తండ్రు లెన్ని మాఱులు విషము పెట్టినారుకారు? విధవలయిన కొమార్తెల విటపురుషులకు తల్లులు విషము పెట్టుచుండలేదా? నిజమునకు ప్రకృతిధర్మమేమైనను తాము పాపమని భ్రమించిన దానిని హరించుటకై నిర్భాగ్యులయిన తలిదండ్రులు ఘోరతరపాతకములను జేయుచుండలేదా? కులమువారి శిక్షను తప్పించుకొను నిమిత్తము వారు చేసిన పాపకార్యముల శిక్షను వారనుభవింపవలసిన వారు కారా? మేమింతవఱకును జెప్పి ఒకతరగతి స్త్రీల విషయమయి మాత్రము మాటాడియున్నాము. రెండవతరగతి స్త్రీలు కులమునం దంతగా గౌరవ ముంచువారు కారు. తల్లిదండ్రులయెడఁ గల ప్రేమానుబంధమయినను వారిని వారింపఁజాలదు. జననీజనకులను, గృహములను వారు ప్రేమింతురుగాని, వారిప్రేమ కంతకును ముఖ్యాస్పదమయిన యొక్క పదార్థమును ప్రపంచమును విడిచిపోయినది. ఇఁక వారు మఱుఁగు చొచ్చుటకు కులమువారిలో నేమియు నాధారము లేదు. కులమును యితరుల దౌర్బల్యమును జూచి యపరాధము లెంచుటకెప్పుడును సిద్ధపడి యుండుటయేకాని వారి విషయమయి లేశమయినను దాక్షిణ్యము పూనకున్నది. కాఁబట్టి, వారవలంబించెడి యుత్తమపద్ధతి కులము నతిక్రమించి ప్రవర్తించుటయే. అట్లు చేయుటయు వారికి నైసర్గికమే. కులమునకు వారియెడల నాదరము లేనపుడు వారికి కులమునెడ నాదరము లేకపోవుట యద్భుతముకాదు. కులమునువిడిచి వారెక్కడకుఁ బోవుదురు? బహిరంగముగా నిల్లు విడిచి జారవృత్తియందుఁ బ్రవేశింతురు. ఇటువంటి విషయములలో

వారిస్థితి వేశ్యలస్థితికంటెను హీనమయినదిగా నుండునని మీరెఱుఁగుదురు. వేశ్యలు బాల్యమునుండియు నభ్యాసము చేసెడి మాయలేవియు వారికిఁ బట్టుపడవు. ఓ దేశీయులారా! మేముసంగతుల సగము సగము చెప్పలేదు. హిందూదేశమునందు ప్రతి పురుషుఁడును కనుచుండునట్టియు, అదృష్టహీనులయిన జననీజనకు లనేకులుఁ తలఁచుచుగా మనసు కుంద దుఃఖించుచుండునట్టియు సంగతులనే మీ కన్నులయెదుటఁ బెట్టియున్నాము.

దేశీయులారా! మీ దేశముయొక్క పూర్వపు మహోన్నతదశను, ఇప్పటి యత్యంత నీచదశను కొంచె మాలోచించుకొండి. మనపూర్వులనుండి విద్యాబుద్ధులను నేర్చుకొన్నవారు మనలను భ్రష్టులగుచున్నారని వ్రేలుపెట్టి చూపుచుండఁగా, అటువంటి మహానుభావుల సంతతివార మయ్యును చేతులు నలుపుకొనుచు మనమూరక కూరుచుండ వలసినదేనా? మన స్త్రీలను గుడిసె వేటులయి బహిరంగముగా వ్యభిచరించుటకయి మనము పంపివేయవలసినవారమేనా? ఓ బ్రాహ్మణులారా! విధవలయిన మీ కొమార్తెలు దుష్టజనులను తగులుకొని లేచిపోయి కడపడ మీకన్నుల యెదుటనే జారిణులై పడుచుకొనుచుండఁగా మీరు చూచుచు నూరకుండెదరా? మీగొప్పతనమున కంతకు నిదియే లక్షణమా? బుద్ధిసంపదయందితరులకంటె నధికులని ప్రసిద్ధి గనుచున్నట్టియు దేశముయొక్క పరిపాలనమును పూర్వము నిర్వర్తించియుండి, యిప్పుడట్టి పరిపాలనములో భాగము కావలెనని కోరుచున్నట్టియు జనుల వివేకమంతయు నిదియేనా? మీపూర్వులు లక్షలకొలఁది జనులకు ధర్మశాస్త్రములను జేసి వారిని యుక్తధర్మములయందుఁ బ్రవర్తింపఁజేసి యుండఁగా, మీరు మాత్రము మీప్రవర్తనమునయినను బాగుచేసికొనుటకు శక్తి

లేనివారయి యొక్క దుష్టాచారమునకు దాసులయి యూరకుండెదరా? ఓ దేశీయులారా! బ్రాహ్మణులారా! మీ పెద్దలసంగతి జ్ఞప్తియందుంచుకొని, వారిని జూచియైనను వారి మహాత్త్వమునందు గౌరవబుద్ధి యుంచి యీ దుష్టాచారమునకు మిమ్ముల బద్ధులనుగాఁ జేసినకట్లను త్రెంచుకొని, వారి గౌరవమునకు మీరు క్రొత్తగా నేమియుఁ జేర్పలేకపోయినను మునుపున్న దానినైనను నిలువఁబెట్టుఁడు. నష్టకరములని తోఁచినప్పుడెల్లను మీ పూర్వు లాచారమును మార్చుకొనుచురాలేదా? వారు ప్రదర్శించిన మార్గమును మీరవలంబింపరాదా? ఈ యాచారమువలన నష్టములు ప్రత్యక్షముగా మీకుఁ గనఁబడుచుండఁగా, వారు చేసినపని మీరు చేయరాదా? ఆచారమునుండి మనము తొలఁగి ప్రవర్తించునెడల, ఏ మార్పును మనము తెచ్చిపెట్టవలయునని మీ రడుగవచ్చును. మీ ప్రశ్న కుత్తరము చెప్పుటకై, ఈ దుర్దశ లన్నిటికిని మూలకారణమును మరల మేము చెప్పవలసియున్నది. వచ్చినతరువాత మాన్పఁ బ్రయత్నించుటకన్న మొదటనే రాకుండఁ జేసికొనుట యుత్తమకార్యము; నిర్బంధముచేతఁగాని సుబోధలచేతఁగాని బాలవిధవల నందఱిని మనము మహాపతివ్రతలనుగాఁ జేయఁగలమా? చేయలేము. మన మనుష్ఠించుటకయి యున్న యాధారమెల్లను స్త్రీలకు పునర్వివాహము చేయుటయే. మన శాస్త్రము విధవావివాహము నంగీకరించునని మాకు రూఢిగాఁ దెలిసియున్నను, ప్రస్తుతము యుక్తవయస్సు రాకమునుపు భర్తలను పోఁగొట్టుకొన్న వారికి మాత్రము వివాహములు చేయింపఁ బూనుకొన్నాము.

దేశీయులారా! మీరు నాయకత్వమును వహించి యీ సత్కార్యోద్ధారణమును నడిపింప సమ్మతింతురేని, మీకు మనఃపూర్తిగా సర్వసహాయములను జేయుటకు సిద్ధముగా నున్నాము. మీరు సంశ

యించెడి పక్షమున మేము నడిపెదము; మీరు మాకు సుముఖులగుదు రేని, శుద్ధమైన మనజాతి కంతకును అపకీర్తికరమయిన గొప్పకళంక ముగానున్న యీ యాచారమును నివర్తింపఁజేయుటకై శక్తివంచన లేక ధైర్యముతో మాచేతనైనంతయుఁ జేసెదము. మన పూనిక కిష్టము లేనివారు కొందఱున్నారని మీరు చెప్పవచ్చును. మన పక్షమునకు విరోధులున్నారు—ఉన్ననేమి? ప్రతికార్యమునకును ప్రతికూలురు కొందఱుండరా? ప్రతిపక్షమే లేనియెడల, ఘనత యెక్కడిది? పూర్వపక్ష మెంత యధికముగా నుండునో ప్రతిష్ఠయు నంత యధికముగా నుండును. మొట్టమొదట పూర్వపక్షకోటి యెంత ప్రబలముగా నుండినను, అదియంతయు క్రమక్రమముగా నశించి పోవును.

మేము మిమ్మిప్పు డడుగఁబోవు తోడుపాటు రెండువిధము లయినది. మొదటిది స్త్రీపునర్వివాహము చేసికొనువారితో నిరభ్యంత రముగా సర్వకార్యములయందును కలిసి యుండుట. రెండవది ధన సాహాయ్యము.

ఈ ద్వివిధ సహాయత్వమును చేసెదమని వాగ్దానము చేసిన వారిని మే మీవఱకే కొందఱిని సంపాదించియున్నాము. అనేక హేతు వులనుబట్టి మొదటి విధమైన సాహాయ్యమును జేయ సిద్ధపడువారిసంఖ్య తక్కువగానే యుండును. ఐనను మమ్మది ప్రోత్సాహపఱుచుటకుఁ జాలియుండలేదని మే మెంచుకోలేదు. ద్వితీయవివాహములు జరి గించుటకు కొందఱు బీదకుటుంబములవారు బయలుదేఱుచున్నందున, అట్టిబీదలను సంరక్షించుచున్నట్టియు, ఈనూతనపద్ధతి కిష్టములేనట్టియు ధనికులు వారిని వదిలిపెట్టుదురేమోయని భయపడవలసి యున్నది. అట్లగుట యిట్టి వివాహసంబంధములయందుఁ ప్రవేశించువారికి మిక్కిలి

నిరుత్సాహకరముగా నుండును గనుక ఇటువంటి యిబ్బందికిఁ దగిన ప్రతిక్రియను విచారించుట యావశ్యక మగుచున్నది.

హిందూదేశమునందలి రాజకుమారులారా! ఓ సంస్థానాధిపతులారా! మీపూర్వులు మతసంబంధ మయినట్టియు, సర్వజనోపయుక్తము లయినట్టియు నూతనసిద్ధాంతముల నాదరించి, కవులచేత కీర్తికాయులుగాఁ జేయఁబడి యున్నారు. ఓ రాజచంద్రులారా! సంస్థానాధిపతులారా! దేశముయొక్క యభివృద్ధికొఱకును క్షేమముకొఱకును ఈదేశము మిమ్మే దృఢముగా నమ్మికొని యున్నది గాన, మీయౌదార్యమును గనఁబఱిచి యీ యుద్యమమునకు తోడుపడుఁడు.

హిందూదేశమునందలి విద్యాసంపన్నులారా! ఈదేశము మిమ్ములనుండియే యెంతో మేలును పొంద ప్రతీక్షించుచున్నది. లోకమంతయు దేశాభివృద్ధికొఱకు మీనిమిత్తమై యాశపడి చూచుచున్నది. అభిముఖులై వచ్చి మీ తోఁబుట్టువులకు సహాయము చేయుఁడు "సంఘే శక్తిః కలౌయుగే" అని యుండుటవలన, వచ్చి యౌదార్యముతో సహాయులరు కండి. మీరు సిద్ధపడుఁడు. మేము వెనుకదీయఁగలవారము కాము. మేము మనఃపూర్వకముగా పని చేయుచున్నవారమని నమ్ముఁడు.

శ్రీపునర్వివాహప్రవర్తక సమాజము.
రాజమహేంద్రవరము, సెప్టెంబరు ౧౮౭౯ } కం. వీరేశలింగము,
కార్యదర్శి.